

فقیه نامدار عصر مشروطه و حمایت از اقتصاد ملی و مقاومتی

۱۷:۳۳ ساعت ۱۳۹۴ آبان

یکی از نقاط درخشنان کارنامه روحانیت شیعه در یک قرن اخیر که دوران نفوذ و رسوخ استعمار در جامعه ایران بوده است، دفاع و حمایت از تولید و اقتصاد ملی و به اصطلاح امروزین آن اقتصاد مقاومتی بوده است.

متنی را که در زیر از نظر می گذرانید متعلق به فقیه و مرجع تقلید مبرّز و برجسته دوران مشروطیت آیت الله سید محمد کاظم یزدی - صاحب کتاب مشهور فقهی عروة الوثقی - است که به روشنی از توجه اکید و شدید وی به لزوم استقلال و خودبساای اقتصادی جامعه اسلامی و دفاع از تولید و اقتصاد ملی برای قطع رشته لهای وابستگی به اجانب در امر معاش و تجارت، پرده بر می دارد. این متن خطاب به فردی به نام آقا میرزا رحیم (ظاهرا حاجی میرزا رحیم بادکوبه یا حاج رحیم باکوچی، بازرگان معتبر و خیرخواه عصر قاجار و مشروطه) است:

جناب آقا میرزا رحیم

خداؤند عالم بر توفیقات و تأییدات شما، و هر کس در ترویج ملبوسات و صنایع اسلامیه مجدّانه ساعی باشد، بیفزاید.
در این زمان که [دول] خارجه، به انواع حیل، رشته کسب و صنایع و تجارت- که مایه عزت و منشأ ثروت است- از دست مسلمین ربوه و منحصر به خود نموده [اند] و مثل خون در مجاری عروق ایشان راسخ و نافذ شده و شغل اهل اسلام به تدریج منحصر به دلالی و بیع و شراء (خرید و فروش) اجناس خارجه شده [است]، با آنکه اکثر مواد اجناس از قبیل پنبه و پشم و ابریشم و خاک چینی و غیره، خروارخوار، به ثمن بخس (به بهای ناچیز) از بلاد مسلمین جلب می کنند و به الوان (رنگها) متعدد و اشکال مختلفه به اعلی القيم (گرانترین قیمت ها) در بازار مسلمین، مثقال مثقال، فروش ملارود؛ مناسب است مسلمین از خواب غفلت بیدار شوند و به تدریج رفع (قطع) احتیاجات خود را از خارجه بنمایند و به تأییدات ربانية، از ذل (خواری) فقر و احتیاج و سؤال و تحمل عملگی کفار و تشتت در بلاد کفر برهند.

امیدواریم چنانچه در بد اسلام، با قلت عدد، به نصرت الهی مؤید شدند، بحسب کریمه «وَ اذْكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ أَنْ يَتَخَطَّفُوكُمُ النَّاسُ فَأَوَاكُمْ وَ أَيْدَكُمْ بِنَصْرِهِ وَ رَزَقْكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ» (انفال ۲۶) در این زمان که بحمد الله تعالی بر عده مسلمین به اضعاف مضاعف (چندین برابر) افزوده [شده] از برکات توجهات ولی الله امام زمان- عجل الله تعالى فرجه- رجاء تأییدات تامه و ترقیات فوق العاده داریم.

این احقر که از بد عمر تاکنون، اغلب اوقات، لباسی از منسوجات دار العباده (شهر یزد) بوده و مکررا به برادران ایمانی توصیه نموده و گفته ام که لباسی که از ابتداء زرع ماده آن تا غزل (رشتن و تابیدن) و نسج (بافتن) و رنگ آن با کلمه طیبه «لا اله الا الله، محمد

رسول الله، علی ولی الله» انجام شود و جمیعی از مسلمین از آن منتفع شوند کجا، و قماش های منحوس کم دوام خارجه کجا؟! و چند ماه قبل، شرحی در جواب استفتای شخص طهرانی، وجوده متعدده در رجحان آن- شرعا و عقلا و عرفا- نوشته ام و اکنون که بحمد الله نوع علماء و طلاب نجف اشرف، کرباس اسلامی را پوشیده، اميدوارم اخوان مؤمنین، به لزوم استقلال و خودبسايی اقتصادي جامعه اسلامی، و قطع رشته های بستگی به اجانب، اقتدا و تأسی به رؤسای ملت (رؤسای دین) نموده بحسب غیرت اسلامیت- مهما امکن (تا آنجا که ممکن است) - اقتصار به همان ملبوسات اسلامی نمایند بلکه در تمام اثاث البيت خود تا ممکن است اکتفا به مصنوعات اسلامی نموده و در ملبس و مطعم و مسلک (سبک زندگی) خود، از شباهت به کفار بپرهیزند- چنانچه در اخبار شریفه از آن نهی شده- بلکه تمام افعال و اعمال و اخلاق خود را اسلامی نمایند تا کلیتا ممتاز و در صورت و معنی به هیچوجه شباهتی به کفار نداشته باشند.

ان شاء الله تعالى متدينین تجار هم بعد از این، اجناس خارجه را به بلاد اسلامیه جلب نکنند تا این یک مشت به کسب و کار و صنایع بپردازند و تشیت و تفرقه آنها بدل به اجتماع، به قلیل زمانی نتایج حسنی آن را مشاهده نمایند.
نصر الله من نصر الاسلام و السلام على اخواننا المؤمنين.

به مناسبت سند فوق، توجه خوانندگان را به متن دیگری از مرحوم سید صاحب عروه در تأیید «شرکت اسلامیه» اصفهان (که هدف آن، مبارزه با استعمار اقتصادی بود) جلب می‌گنیم.

شرکت اسلامیه، شرکتی بود که در تاریخ ذیقعده ۱۳۱۶ ق (سالهای پس از پیروزی نهضت تحریم تباکو) به همت مرحوم آیه الله آقا نجفی اصفهانی و جمیع دیگر از رجال دینی و اجتماعی اصفهان به وجود آمد و مقصود از تأسیس آن، بسیج نیروها و امکانات موجود جامعه اسلامی برای تولید کالاهای و منسوجات وطنی، تشویق و رواج صنایع و کالاهای داخلی، و نهایتا ایجاد استقلال و خودکفایی صنعتی و مبارزه با استعمار اقتصادی بود. شعبه اصلی شرکت، در اصفهان بود و شعبات فرعی آن در بلاد گوناگون ایران (و حتی خارج از ایران، همچون اروپا و روسیه و ...) قرار داشت.

با تأسیس این شرکت و ایجاد شعبات آن در مناطق مختلف، علمای بزرگ وقت ایران و عراق- همچون آیات عظام: محمد حسن مامقانی، شرابیانی، آخوند خراسانی، میرزا حسین نوری، میرزا حسین تهرانی و ...- از آن حمایت کردند که یکی از آنان نیز مرحوم سید محمد کاظم طباطبائی یزدی بود.

متن مذبور در دفاع از شرکت اسلامیه از قرار زیر است:

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله على ما انعم، و له الشكر بما الهم، و صلى الله على سيدنا محمد و آله و سلم.

فوايد و منافع و عواید این انتظام، کمال وضوح دارد: حسن این نظم، از بیان مستغنى است. شایسته و مناسب، و به موقع و محل است که عموم مؤمنین ... از هرصنف و هرنوع، هریک به قدر مقدور و به وجه میسر، در تشویید اساس و ترویج این امر مهم، اهتمام تمام و بذل جهد و صرف همت نمایند و مهما امکن [تا آنجا که ممکن است] از البسه و اقمشه خارجه متحرّز باشند [دوری گزینند]. بلکه سزاوار، این است که در سایر جهات حرکات و سکنات، و کیفیّات لباس و طعام و شراب و گفتار و کردار، از وضع و طرز کفار خود را بمحذر و برکنار دارند.

قال الصادق صلوات الله عليه: أوحى الله تعالى الى نبی من انبیائے قل للمؤمنین لا تلبسو لباس اعدائی و لا تطعموا مطاعم اعدائی و لا تسکعوا مسالک اعدائی فتکونوا اعدائی كما هم اعدائی. ان الله لا يغیر ما بقوم حتى يغیروا ما بأنفسهم. امام صادق(ع) فرمود: خدای متعال به یکی از پیامبران خویش وحی فرمود که به مؤمنان بگو: لباس دشمنان مرا نپوشید و خوراک دشمنان مرا نخورید و رفاتار دشمنان مرا پیش نگیرید، که در این صورت همچون آنان دشمنان من خواهید شد. خداوند سرنوشت هیچ قومی را (از خوبی به بدی) تغییر نمادهد مگر آنکه آنان خود وضعیات خویش را تغییر دهند.

کتاب فراتر از روش «آزمون - خطای! زمانه و کارنامه آیت الله العظمی آقا سید محمد کاظم طباطبایی یزدی، ص: ۲۶۰ نوشته زنده
یاد علی ابوالحسنی منذر

منبع: موسسه مطالعات و پژوهش های سیاسی

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/۳۲۰۶۹>